

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän
ympäristöterveyslautakunta

Kauppakuja 2 A 1, 98800 Savukoski

ymparistonsuojelu@pelsavu.fi

Viite

Kuulutukseenne 31.3.2021 ympäristö- ja maa-aineslupahakemuksesta

Asia

Muistutus Oulangan Murske Ay:n hakemaan ympäristö- ja maa-aineslupahakemukseen

Määräaika

Alkuperäinen määräaika oli 7.5.2021.

SSL:n Lapin piirille on myönnetty lisäaikaa 14.5.2021 saakka.

Muistuttajat

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Sari Hänninen

puheenjohtaja

Hilkka Lipponen

varapuheenjohtaja

Mika Flöjt

toiminnanjohtaja

Pro Kutsa ry, yhdistyksen toimialue on Salla.

Vesa Haataja

puheenjohtaja

vesa.haataja@salla.fi

Villilohi ry, valtakunnallinen yhdistys vaelluskalojen ja virtavesien puolesta

Mika Suutari-Jääskö

puheenjohtaja

suutarijaasko@gmail.com

Muistuttajien yhteinen yhteyshenkilö asiassa on:

Mika Flöjt

toiminnanjohtaja
+358 40 823 2443
Piirin sähköposti: lappi@sll.fi tai lapinpiiri@gmail.com

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Rovakatu 23, huone 219
96100 Rovaniemi

Muistutus kuulutettuun Oulangan Murske Ay:n ympäristö- ja maa-aineslupahakemukseen

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry lausuu kuulutettuun Oulangan Murske Ay:n ympäristö- ja maa-aineslupahakemukseen seuraavasti jaoteltuna:

- muistutuksen yleiskuvaus
- lupahakemuksen puutteista
- kuulutuksen puutteista
- muistutuksen tiivistelmä

1. Muistutuksen yleiskuvaus

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry katsoo puutteeksi, ettei lupahakemuksessa eikä myöskään lupahakemuksen kuulutuksessa yksilöidä sitä, minkä lainsäädännön mukaisesti haetun toiminnan luvanmyöntämisen edellytysten täyttymistä arvioidaan.

Katsomme oleelliseksi puutteeksi myös, että luvanhakija lupahakemuksessaan väittää ilman perusteluja, että kyseisen kohteen kalliokiviaines olisi puhdasta, osoittamatta minkäänlaisia selvityksiä kallioperän ominaisuuksien selvittämisestä.

Oleellisena pidämme myös sitä, ettei kuulutuksesta ilmene, että kallioperän ympäristöominaisuuksista olisi luvanhakijalta pyydetty lisäselvityksiä ennen asian kuuluttamista.

2. Lupahakemuksen puutteista

Näkemyksemme mukaan lupahakemuksessa ei ole riittävästi selvitetty lupahakemusalueen ympäristön ominaisuuksia ja herkkyyksiä hankkeen vaikutuksille, vaan hakemus perustuu lähinnä hakijan väitteeseen, ettei haitallisia vaikutuksia louhinnasta, räjäytyksistä, kiviainesten käsittelystä ja kuljetuksista aiheutuisi ympäristöön, vesistöön ja luontoon.

Louhos- ja kiviaineksen varastointialueen valumavesiä hakija kuvailee hulevesinä eikä ole esittänyt selvityksiä, miten kallion haitalliset mineraalit

ja räjähdysaineet liukenevat ja vaikuttavat valumavesien ominaisuuksiin ja kuinka etäälle valumavesien vaikutus ulottuisi.

Katsomme, ettei luvanhakija ole hakemuksessaan esittänyt luvan myöntämisedellytysten täyttymisen osoittamiseksi riittäviä luotettavia selvityksiä - tosiasiaa ei minkäänlaisia selvityksiä - siitä, että kyseinen kalliokiviaines olisi ympäristö- ja ympäristöterveysvaikutuksiltaan haitatonta. Tästä johtuen katsomme, etteivät luvan myöntämisedellytykset täyty.

Tähän liittyen esitämme liitteessä 1 tietoja ennestään tiedossa olevista tutkimuksista Sarvisuvannon – Venojärven alueella ja laajemmin koko Kuusamon liuskevyöhykkeen alueella. Katsomme, että liitteessä 1 kuvatut tiedot huomioon ottaen on perusteltua olettaa, että kyseinen louhittava kalliokiviaines käsittää useita ympäristölle, ympäristöterveydelle, vesistölle ja ekologialle haitallisia aineita, kuten uraania ja uraanin tytärnuklideja, arseenia sekä asbestin kaltaisia kuitumaisia mineraaleja.

Luvanhakija kuvailee tarkemmin yksilöimättä lupahakemuksessaan, että louhokselta ja murskausasemalta kuljetettaisiin mursketta lähinnä metsäautoteiden tai vastaavien kunnostustöihin. Kuitenkin luvanhakija ilmoittaa myös, että louhoksella/murskausasemalla käsiteltäisiin myös muualta tuotavaa kiviainesta.

Viitaten liitteessä 1 esitettyyn kuvaukseen koko laajan Kuusamo-Salla-alueen yleisestä kallioperässä esiintyvistä uraanipitoisuuksista, jotka ovat johtaneet erityisiin uraanin etsintähankkeisiin 1960 luvulta alkaen sekä myös uraanimineraalia sisältäviin kaivos Hankkeisiin (Kuusamon Juomasuon kaivos hankke 1993 alkaen), katsomme, ettei tälle käsittelyssä olevalle kivilouhimo ja murskausasema -lupahakemuksen luvan myöntämiselle ole ympäristöterveysnäkökulma huomioon ottaen edellytyksiä ilman käsiteltävän kiviaineksen yksilöityjä tietoja (mistä hankittu, mitkä selvityksiin perustuvat ympäristöominaisuudet kiviaineksella on, ja mihin yksilöityyn käyttötarkoitukseen ja mihin yksilöityyn paikkaan tuotettu kiviaines toimitetaan, ja kuinka YVA-lain veloitteen mukaisesti louhinnan ja murskauksen yhteydessä tapahtuvan uraania sisältävän kiviaineksen käsittelyn uraanin kemialliset ja ekologiset ympäristövaikutukset selvitetään).

Katsomme edellä kuvatun vaatimuksen perustelluksi sen vuoksi, että kuten liitteessä 1 on osoitettu, sijoittuu nyt haettu louhosalue kaivosyhtiö Latitude 66 Cobalt Oy:n varausalueelle, joka on tällä hetkellä karenssissa (jonka karenssin aikana Latitudella on kuitenkin etusijaoikeus alueelle mahdollisesti tehtäville kaivoslain mukaisille uusille hakemuksilleen), mutta lisäksi aivan vieressä kaivosyhtiö Latitudella on voimassa toinen varausalue VA2018:0054-01.

Tiedämme, ettei kaivoslain alaisilla varausalueilla saa kaivosyhtiö louhia kalliota eikä tehdä kairauksia malmion laadun ja määrän selvittämiseksi, ei edes maanomistajan luvalla, mutta juuri se on oleellinen seikka tässä tapauksessa.

Kaivosyhtiö Latituden varaukset alueella osoittavat, että Latitude ei oletta alueen kallioperän olevan ”puhdasta” kalliota vaan todennäköisesti malmimineraaleja sisältävää kalliota. Kysymys on siten toisaalta myös siitä, miten kaivosyhtiö Latitude voisi selvittää kyseisen varausalueensa kallioperää ilman louhintaa ja kairauksia jo kaivoslain varausaluevaiheessa.

Katsomme oleelliseksi, että tämän kiviainesluvan luvanhakija Oulangan Murske Oy:n osoite on Sallantie 3 Kuusamossa Käylässä, siten kaivosyhtiö Latitude 66 Cobalt Oy:n Kuusamon Juomasuon kaivoshankkeen toteutuksen valmistelutöitä varten hankkiman tukikohdan naapurina.

Lisäksi Oulangan Murske Oy:n omistaja Janne Kurtti on omistamillaan maansiirtokoneilla osallistunut Latituden hallinnoiman Juomasuon kaivospiiriin johtavan tien kunnostuksiin ja on maanomistajana Juomasuon kaivospiirin ja sen ympärillä olevien malminetsintälupahakemusten alueella, toimien tiiviissä yhteistyössä kaivosyhtiö Latitude 66 Cobalt Oy:n kanssa.

Katsomme tästä käsillä olevasta Oulangan Murske Oy:n lupahakemuksesta syntyvän vaikutelman, kuin luvanhakija olisi tai voisi olla kaivosyhtiö Latitude 66 Cobalt Oy:n yhteistyökumppani, jonka avulla kaivosyhtiö Latitude voisi selvittää kaivoslain alaisen varausalueensa kallioperän ominaisuuksia jo ennen lainvoimaisia kaivoslain mukaisia malminetsintälupia, siis maa-aineslain mukaisena kallion louhinta- ja murskaustoiminnan nimissä.

Oulangan Murske esittää ottosuunnitelmakartassa murskeen läjitysalueen (3) sijoitettavan soistuvan maa-alueen ja ojan päälle. Kyseiseltä alueelta veden virtaus on pienien rakennettavien saostusaltaiden kautta lyhyttä entistä ojaa pitkin Rytilampeen ja sitten edelleen Venojärveen.

Murskeen läjitysalueen pohjaratkaisuehdotusta ei hakija esitä.

Lupahakemuksessa ei mitenkään selosteta kyseisten saostusaltaiden toimivuutta kiviaineksesta mahdollisesti liukenevien haitallisten mineraalien pidättämisen suhteen, saati kyseisten saostusaltaiden toimivuutta kevään sulamisvesien tai voimakkaiden sateiden aikaan.

Lupahakemuksessa ei myöskään selosteta, miten hakija estää murskeen läjitysalueen rakentamisen, uusien ojien rakentamisen ja saostusaltaiden rakentamisen aikaan humuksen virtaamisen Rytilampeen, siitä Venojärveen ja edelleen Ylä-Oulankajokeen sekä Oulangan kansallispuistoon.

Muistutamme, että Ylä-Oulankajoki kuuluu koskiensuojelulailla suojeltuun Koutajoen vesistöön, jossa vaeltaa äärimmäisen uhanalainen Oulangan vaellustaimen, meritaimenen relikti makeassa vedessä. Ylä-Oulankajoki on tämän äärimmäisen uhanalaisen vaellustaimenen yksi tärkeimmistä kutu- ja poikastuotantoalueista Oulankajoen vesistössä. Louhimisen haitallisia aineita sisältävien pöly- ja hulevesien päätyminen vesistöön heikentää taimenkannan selviytymismahdollisuuksia.

Muistutamme myös, että Ylä-Oulankajokea ja Savinajokea on esitetty esitettäväksi valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin kansalaisaloitteessa. Oulankajoki ala-osaltaan on jo valtakunnallisesti merkittävä maisema eli kansallismaisema.

Lisäksi Ylä-Oulankajokea on esitetty liitettäväksi Oulangan kansallispuiston laajennukseen ja alueelle on Sallan kuntaan esitetty Oulangan kierros retkeilyreittiä Ylä-Oulankajokivarteen aina Savilammen Oulangan kämpältä Oulangan kanjonin kautta Sarvisuvannolle ja edelleen Monasterinkosken kautta Pitkälle koskelle ja takaisin Hautajärven opastuskeskukselle. Ylä-Oulankajokivarren kansallismaisemiin sijoittuva kalliomurskaamo pilaisi erämaan rauhaa ja kalastus- ja retkeilynautintaa.

Muistutamme, että vieressä on jo Oulangan kansallispuiston helmi Oulangan kanjoni ja murskaamon vieressä on myös maisemallisesti arvokas Sarvisuvanto, joka on kuin pienois-Julma-Ölkky Hossan kansallispuistossa. Kokonaisuutena toteamme, että kalliomurskaamo ei sovellu alueelle ja että se aiheuttaa melua, pölyä, haittaa ja saastumista alueen luonnolle, vesistölle ja erämaan rauhan häiriintymistä.

Toteamme myös, ettei lupahakemukseen sisälly ehdotusta toiminnanharjoittajalle asetettavasta vakuusvaatimussummasta, jolla toiminnan jälkeen tarvittavat jälkihoitotyöt voitaisiin hoitaa, mikäli hakijayhtiö itse ei niitä pystyisi hoitamaan.

Edellä kuvattuun viitaten katsomme, ettei hakija lupahakemuksessaan ole esittänyt luvan myöntämisedellytysten täyttymisen osoittamiseksi riittäviä ja luotettavia selvityksiä hankkeen vaikutuksista ympäristöön ja niiden ympäristövaikutusten arvioimisesta, eikä myöskään toiminnan vaikutusten seurannan, raportoinnin ja valvonnan kannalta riittäviä suunnitelmia, ja että näiden oleellisten puutteiden vuoksi lupaa ei tule myöntää.

3. Kuulutuksen puutteista

Viittaamme edellä kohdassa 1 lausuttuun.

Katsomme, ettei lupahakemuksen kuulutuksesta ilmene, minkä lainsäädännön perusteella lupahakemusta ja siitä annettuja muistutuksia sekä lausuntoja tullaan käsittelemään ja asia ratkaisemaan.

Katsomme, ettei kuulutuksessa ja kuulutusasiakirjassa esitetä yleisen ennakkollisen oikeussuojan turvaamisen kannalta riittäviä selvityksiä, ei myöskään erityislainsäädännön velvoittamia riittäviä selvityksiä hankkeen luvanmyöntämisen edellytysten täyttymisen osoittamiseksi, jotta hankkeen vaikutusalueen asianosaisilla sekä yleisen ympäristöetuuden turvaajaviranomaisella olisi riittävät mahdollisuudet niihin perustuen lausua kantansa kuulutettuun hakemusasiaan.

Edellä kuvattuun viitaten katsomme, ettei kuulutusasiakirja täytä asianosaisten ennakkollisen oikeusturvan turvaamisen tavoitetta, joten asian hallintoviranomaisena toimivan Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan on hallintolain veloitteen mukaisesti poistettava kuulutuksensa ja kuulutettava asia vasta, kun riittävät uudet selvitykset asiasta on hankittu.

4. Muistutuksen tiivistelmä

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry katsoo viitaten edellä kohdissa 1. ja 2. lausuttuun sekä liitteessä 1 esitettyihin tietoihin alueen kallioperän ominaisuuksista, että lupanhakija on jättänyt oleellisesti puutteellisen lupahakemuksen, jossa se ei ole esittänyt luvan myöntämisedellytysten täyttymisen osoittamiseksi riittäviä luotettavia selvityksiä.

Katsomme myös, että hallintoviranomainen on kuuluttanut riittämättömiin selvityksiin perustuvan lupahakemuksen, jonka johdosta kuulutusasiakirjan perusteella asiaosaisille ei synny todellista mahdollisuutta arvioida kuulutetun hankkeen vaikutuksia oman elinpiirinsä eikä yleisemmin yleiseen ympäristöetuuteen.

Edellä kuvattuun viitaten katsomme, että hallintoviranomaisen on hallintolain mukaisesti poistettava riittämättömiin selvityksiin perustuva kuulutuksensa.

Rovaniemellä 14.5.2021

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Sari Hänninen
puheenjohtaja

Hilkka Lipponen
varapuheenjohtaja

Mika Flöjt
toiminnanjohtaja

Pro Kutsa ry, yhdistyksen toimialue on Salla.

Vesa Haataja
Puheenjohtaja
040-5617459
vesa.haataja@salla.fi

Villilohi ry, valtakunnallinen yhdistys vaelluskalojen ja virtavesien puolesta

Mika Suutari-Jääskö
puheenjohtaja
suutarijaasko@gmail.com

Muistuttajien yhteinen yhteyshenkilö asiassa on:

Mika Flöjt
toiminnanjohtaja
+358 40 823 2443
Piirin sähköposti: lappi@sll.fi tai lapinpiiri@gmail.com

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Rovakatu 23, huone 219
96100 Rovaniemi

LIITE 1: Tutkimustietoja Ylä-Oulankajoen Sarvisuvannon – Venojärven alueella ja laajemmin koko Kuusamon – Sallan liuskevyöhykkeen alueella tehdyistä uraaninetsinnöistä

LIITE 1

Tutkimustietoja Ylä-Oulankajoen Sarvisuvannon – Venojärven alueella ja laajemmin koko Kuusamon – Sallan liuskevyöhykkeen alueella tehdyistä uraaninetsinnöistä

1. Rautaruukki Oy:n uraaninetsintätutkimukset Sallan – Kuusamon alueella 1972

Rautaruukki Oy teki KTM:n atominenergian rauhanomaisen käytön edistämisrahoilla tuettua uraaninetsintää usean vuoden ajalla Sallassa ja Kuusamossa. Liitämme oheisen otteen Rauraruukki Oy:n raportista KTM:lle vuonna 1972 tehdyistä tutkimuksista. Otteen mukaan Oulangan Ahvenojalla jatkettiin vuoden 1971 kairaustutkimuksia, joissa kaivettiin havaituissa säteilypaikoissa kallio esiin ja todettiin noin 4 km pituisessa tutkitussa alueessa paikoin korkeita uraanipitoisuuksia ja radioaktiivisuuden liittyvän albitiitteihin ja joihinkin liuskeisiin tai karsimaisiin kiviin.

Asia SELOSTUS RAUTARUUKKI OY:n SUORITTAMISTA URAANI- JA TORIUM-
MALMIEN ETSINTÄTÖISTÄ SALLAN - KUUSAMON JA SAVUKOSKEN SOK-
LIN ALUEILLA VUONNA 1972

Yleistä Tämä selostus liittyy Rautaruukki Oy:n tilitykseen
kauppa- ja teollisuusministeriön kirjeen 5/490/72
KTM 4.5.72 mukaisen avustuksen käytöstä.

Hakemukseen mukaisesti on uraani- ja toriummalmien
etsintätöitä tehty Sallan - Kuusamon raja-alueilla,
lähinnä ns. Oulangan Ahvenojan kohteella sekä Savu-
koskella Soklin massiivilla. Työt ovat käsittäneet
etupäässä radonmittauksia, skintillometrausta, geo-
logista kartoitusta, timantti- ja kierrekairausta,
tutkimusojien kaivamista, analysointia yms. Lisäksi
on hankittu säteilymittauskalustoa. Tutkimuksiin
liittyy mittausmenetelmäkehittelyä ja maastokokeita
radonin kulkeutumisen selvittämiseksi maalajoissa.

Sallan Oulangan uraanitutkimukset

Ahvenojan kohteella jatkettiin v. 1971 aloitettua
tutkimusta suorittaen säteilymittauksia. Havaituissa
anomaliapaikoissa kaivettiin kallio esille.

Liite 1 osoittaa säteilymittausalueen laajuuden ja
samalla tutkimusalueen sijainnin.

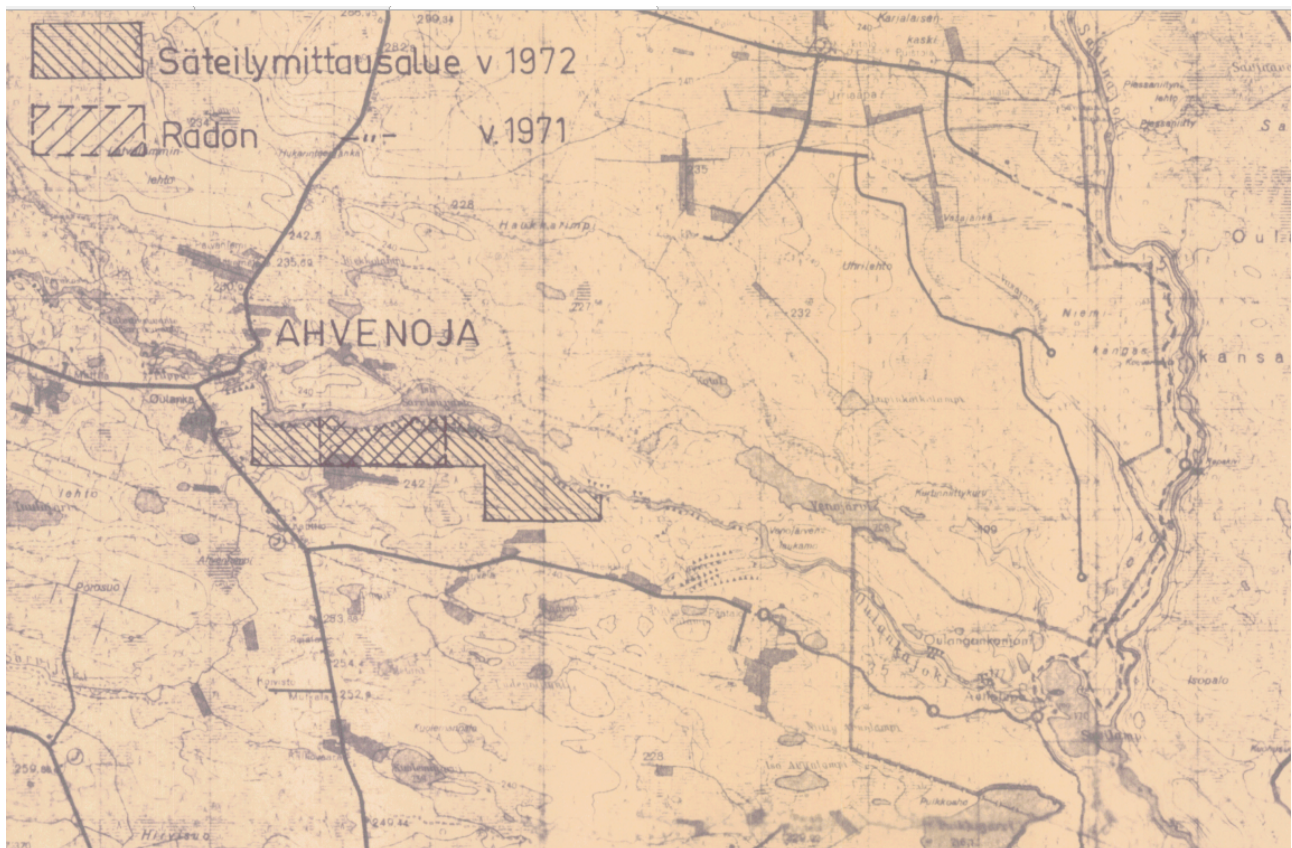
Liite 2 on paljastumakartta. Radioaktiivisuus liit-
tyy albitiittiin ja joihinkin liuskeisiin tai karsi-
maisiin kiviin noin 4 km pituisessa jaksossa. V.-72
tehdyt kuopat ja v.-71 tehdyt kairausreiät osoittavat,
että tässä pitkässä jaksossa on tosin paikoin korkei-
ta, noin 0.2 % uraanipitoisuuksia, mutta mitään mer-
kittäviä malmimääriä ei tavata ja aiheen tutkimukset
onkin lopetettu.

Vuoden aikana on etsitty uraanimalmia myös laajemmal-
ta alueelta Ahvenojalta etelään paikoista, joissa oli
vastaavanlainen geologinen miljö ja tektoninen kont-
rolli. Näitä paikkoja ovat Juuma ja Säkkiänkangas,
joilla alueilla Outokumpu Oy oli suorittanut uraani-
tutkimuksia aikaisemmin sekä Kuusamon Ronkaisenrannan
alue, jossa säteilyanomalian aiheuttajaksi todettiin
toriumpitoinen albitiitti. Esiintymä on myös kooltaan
vähäinen. Säteilyanomaliat ovat paikoin voimakkaita,
1000 - 5000 cps, mutta beta-hiilimenetelmä, joka on
spesifinen uraanille ei anna anomaliaita.

Mainittujen kohteitten ympäristössä suoritettiin
radonmittausta luonnonvesistä (negatiivisin tuloksin),
ja kohteittain moreenista. Kaikkiaan otettiin radon-
vesinäytteitä 900 kpl (Oulanka 680, Säkkiänjärvi
220 kpl) ja 870 moreeni-ilmanäytettä (Oulanka 180,
Säkkiänkangas 300, Ronkaisenranta 390 kpl).

Mainittakoon, että Ahvenojan uraaniaiheesta on tekeillä
Åbo Akademiassa pro gradu-tutkimus.

Rautaruukki esittää Ahvenojan alueelta kartan tutkimuksistaan:

Lisäksi Rautaruukki esittää raportissaan tarkemman ns. paljastumakartan, joissa on selvitetty todetun säteilykohteen alla olevan kallioperän ominaisuuksia:

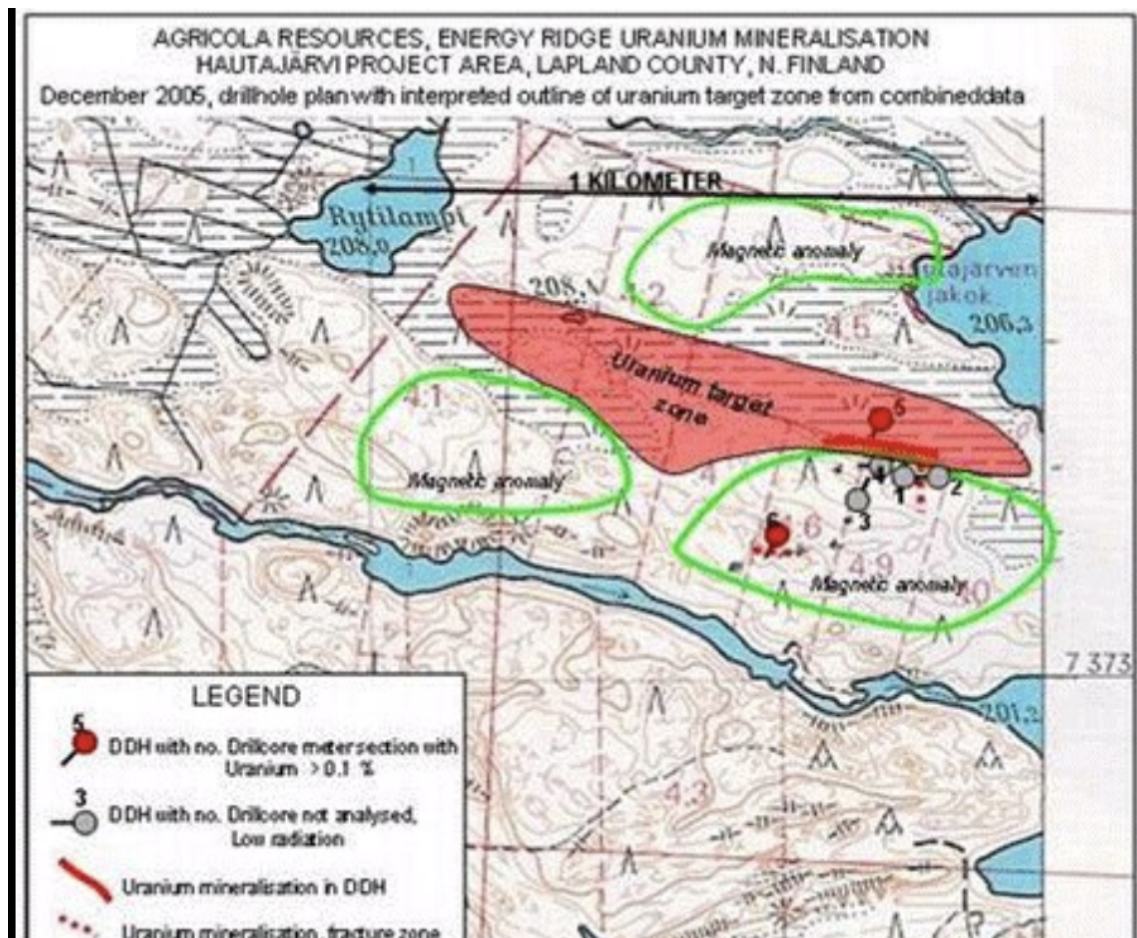
Katsomme, että Rautaruukki Oy:n tutkimusten mukaan alueella on laajalla alueella uraanipitoisuuksia, mutta noiden vähäisten tutkimusten perusteella ei havaittu sellaista laajaa yhtenäistä uraanimalmiota, johon olisi mahdollista perustaa KTM:n havittelemaa urania tuottavaa kaivosta.

Katsomme Rautaruukki Oy:n tutkimusraportin osoittavan alueella olevan ympäristöturvallisuuden ja ekologian kannalta merkittäviä haitallisia

uraanipitoisuuksia, jotka tiedot ovat päinvastaisia kuin nyt käsillä olevassa lupahakemuksessa luvanhakija väittää kallioperän haitattomuudesta.

2. Agricola Resourcesin Sallan Rytilammen - Venojärven alueella suorittamat laittomat uraanikairaukset

Agricola Resources teki vuonna 2005 Rytilammen ja Venojärven alueella uraanikairauksia, vaikkei niille kairauksille ollut lupaa. Agricola esitteli kairaustuloksiaan Lontoossa jo marraskuussa 2005. Tiedot kantautuivat Lapin maakuntalehteen saakka: *'Oulankajoen uraankaivoshanke kansallispuiston kyljessä'*.

Syksyllä 2006 KTM hylkäsi Agricolan valtaushakemuksen, koska yhtiö ei toimittanut ministeriön pyytämiä täydennystietoja.

Mutta koska valtaushakemuksen hylkäämisestä ei synny alueeseen kohdistuvaa karenssia, ilmaantui samaan alueeseen välittömästi uusi hakija Karelian Resource Services Oy, jonka hakemukseen Sallan kunta joutui antamaan esteettömyyslausuntoa. Lausunnossaan 2007 Sallan kunnanhallitus ilmaisi edelleenkin pitävänsä noita Agricolan aikaisemmin tekemiä kairauksia luvattomina ja moitti kovin sanoin kaivosyhtiötä, GTK:ta

ja silloista kaivosviranomaisena KTM:ää (GTK oli toiminut Agricolan kairauksen toteuttajana):

**62 § LAUSUNNON ANTAMINEN LAPIN MAISTRAATILLE
KARELIAN RESOURCE SERVICES OY:N VALTAUSHAKEMUKSISTA
/ AHVENOJAN JA RYTYLAMMEN ALUEET**

Toinen pääkohta on yhtiöiden, GTK:n ja KTM:n menettely.

[...] Agricolan nettisivuilla on 09.01.2006 tullut teksti, jossa se kertoo tehneensä yhden vertikaalisen ja viisi horisontaalista kairausta, jotka tekstin mukaan GTK on analysoinut. Samalla sivulla paras arvo ilmoitetaan 0.33 % U₃O₈, kun kaivoksia on avattu 0.1 % pitoisuuksilla aikana, jolloin uraani hinta oli vain murto-osa tämän päivän hinnasta. [...]

Sallan kunta huomauttaa, että Kareliakin mainitsee Agricolan kairaukset valtaushakemuksessaan, joka on päivätty marraskuulle. Sallan kunta pitää luvattomia uraanikaivauksia ympäristö- ja terveysriskinä alueen pohjavesille ja Oulangan vesistölle. Sallan kunta muistuttaa että Agricola yhtiö on Lapin Kansan haastattelussa ja nettisivuillaan kertonut etsivänsä uraania ja nettisivuillaan mainostanut uraanikairauksiaan eikä Kauppa- ja teollisuusministeriö ole asiaan puuttunut vaikka kyseessä on uraanikairaukset varausalueella. [...]

GTK on myös tutkinut Agricolan kairausnäytteitä tietoisena siitä, että ne on pelkällä etsintäluvalla hankittu. Liitteenä haastattelu ja GTK:n kartta, josta ilmenee, että GTK etsii malmeja kansallispuiston sisällä.

Edelleen GTK on 12.02.2007 päivätyn lupa-anomuksen toimittanut saman alueen yksityisille maanomistajille. Lupa-anomus on otsikoitu TUTKIMUS- JA MAASTOLIIKENNELUPA ja se päättyy seuraavaan kappaleeseen: Liite KORVAUKSEN MAKSAMISEKSI PYYDÄMME TEITÄ PALAUTTAMAAN TÄMÄN KIRJEEN ALLEKIRJOITETTUNA JA TÄYTETTYNÄ TILITIE TOJEN JA NYKYISEN OSOITTEEN OSALTA. SAMALLA MYÖNNÄN LUVAN TUTKIMUKSIIN JA LIIKKUMISEEN YLLÄ MAINITUILLA OMISTAMILLANI MAILLA.

[...] Kun uraanikairauksia on tehty, niin sedimentit ovat rikkoutuneet ja pitoisuudet pohjavesiin sekä pintavesiin ovat moninkertaistuneet. Vesistöt laskevat Venäjän federaatioon Paanajärven kansallispuistoon. [...].

Eryityiskärsijöitä ovat porotalous ja muu luontaistalous, sekä alueen luonto- ja kalastusmatkailu ja Oulanka-Paanajärvi kansallispuiston luonto- ja vesistöarvot.

Kunnanjohtaja: Lausuntonaan Sallan kunta ilmoittaa, että Karelia Resource Services Oy:n Rytilampi ja Ahvenoja-nimisiin valtausalueisiin on kaivoslain 6§:n 1 momentin 3-8 kohdissa tarkoitettuja esteitä valtauksen suorittamiselle ja siitä johtuen Sallan kunta vastustaa em. valtaushakemuksia.

Edelleen Sallan kunta vaatii, että yhtiöiden, ministeriön ja GTK:n menettelyjen oikeellisuus on selvitettävä ja että kaikkalainen malmien etsintä on kiellettävä Oulangan-Savinan alueella siihen saakka kunnes oikeellisuus selviää ja sen jälkeenkin uraanin etsintä on ehdottomasti kiellettävä lopullisesti Oulangan-Savinan alueella.

Päätös: Hyväksyttiin.

(Otteita Sallan kunnanhallituksen 26.2.2007 päätöksestä 62 §.)

Katsomme Agricolan Lontoossa mainostaman tutkimusraportin osoittavan alueella olevan ympäristöturvallisuuden ja ekologian kannalta merkittäviä haitallisia uraanipitoisuuksia, jotka tiedot ovat päinvastaisia kuin nyt käsillä olevassa lupahakemuksessa luvanhakija väittää kallioperän haitattomuudesta.

3. GTK:n määrittämä Kuusamon uraanivyöhyke

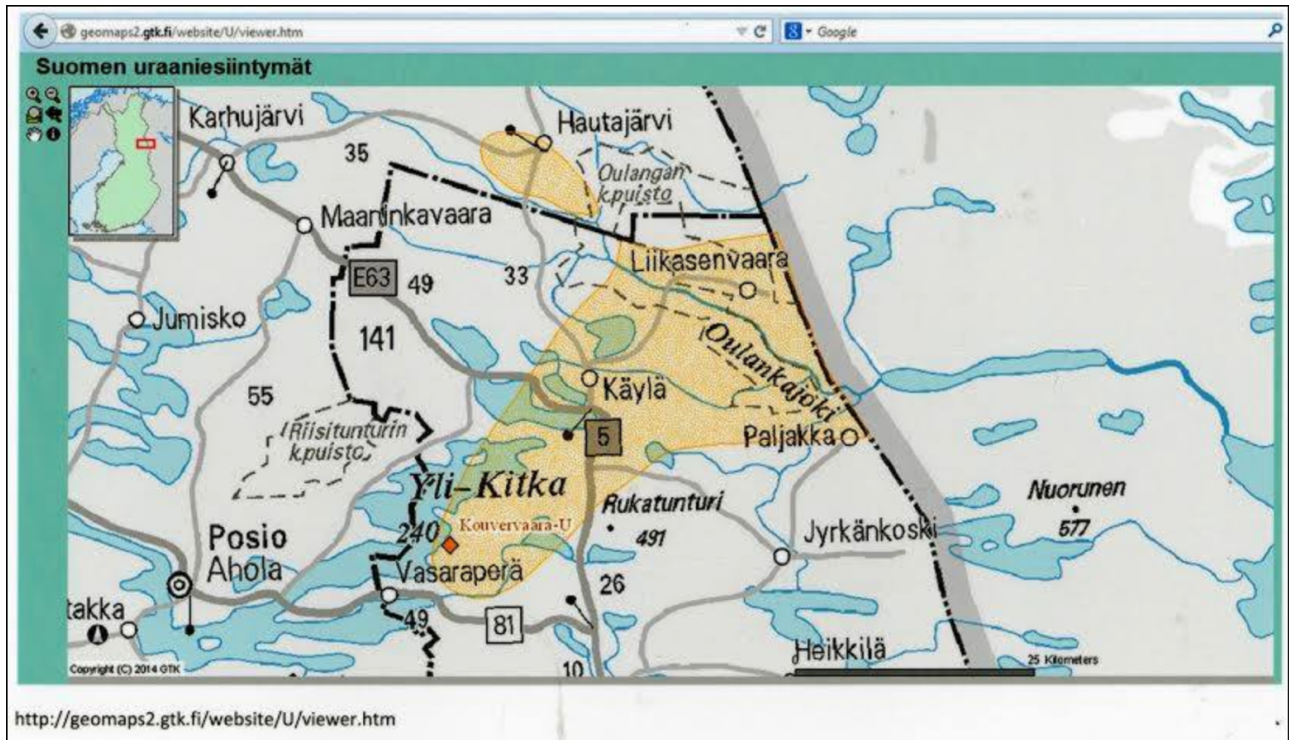
Kuusamon ja Sallan alueella ovat Suomen suurimmat uraaninetsijät Outokumpu Oy, GTK sekä Rautaruukki Oy etsineet uraania voimakkaasti jo 1960-luvulta alkaen. GTK etsi uraania Kuusamossa koko 80-luvun KTM:n atomienergian rauhanomaisen käytön edistämisrahoilla, löytäen uraanin seuralaisena kultaa. Mutta yleinen ilmapiiri oli muuttunut atomienergian vastaiseksi, minkä vuoksi GTK ja Outokumpu Oy eivät enää julkistaneet uraanitutkimuksiaan, vaan kuusamolaisille kerrottiin tutkimuksien tavoitteena olevan kulta.

GTK tuotti kaivosyhtiöiden käyttöön 9 uraanitutkimusraporttia Kuusamosta. Esimerkiksi GTK:n tutkija Heikki Pankan (1989) mukaan Juomasuon esiintymässä ”selvimmin kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen”. Pankan mukaan korkeimmat uraani- ja kultapitoisuudet ovat kairanäytteessä samassa kohdin ja siinä on uraania 187 kertaa kultaa enemmän.

Mutta Tsernobylin katastrofin seurauksena KTM, GTK ja Outokumpu Oy alkoivat arkailla kansalaisten reaktioita radioaktiivisiin aineisiin, eikä uraanitutkimustietoja enää julkisesti kansalaisille esitelty.

Virallisena geologisen tiedon kerääjänä ja jakajana ei GTK kuitenkaan voinut täysin vaieta uraanitiedoistaan (vaikka olikin Sallan Hautajärven alueen tiedoistaan vaiennut Sallan kunnalle) ja esitti tietonsa Suomen Uraaniesiintymät -karttapalvelimessaan, jossa on kuvattu myös Kuusamon

uraanivyöhyke, joka ulottuu tuonne Sallan Hautajärvelle saakka. Koska kyseinen Suomen uraanivyöhykekarttatiedosto ei laajasti ollut kansalaisten tiedossa, ei kyseinen uraanivyöhykekartta laajemmin haitannut kaivosyhtiötä, ennen kuin Dragon Miningin kaivoshankkeen ja sen nykyisen jatkajan Latitude 66 Cobalt Oy:n toimintojen yhteydessä uraanivyöhyke on muistutusten kautta nostettu julkisuuteen.

Katsomme GTK:n uraanitutkimusraporttien sekä niihin perustuvasti GTK:n määrittämän Kuusamon uraanivyöhykekartan osoittavan kyseisellä alueella olevan ympäristöturvallisuuden ja ekologisten vaikutusten kannalta merkittäviä haitallisia uraanipitoisuuksia, jotka tiedot ovat päinvastaisia kuin nyt käsillä olevassa lupahakemuksessa luvanhakija väittää kallioperän haitattomuudesta.

4. Kallioperän kuitumaiset haitalliset aineet

Juomasuon kallioperää on kaivoshankkeen vuoksi tutkittu paljon. Tutkimusten mukaan kallioperän geologia vaihtelee runsaasti, mutta siihen sisältyy myös ympäristölle haitallista arseenia sekä kuitumaista asbestin kaltaisiin aineisiin kuuluvaa tremoliittia.

Ohessa ote tutkimuskuvauksesta:

JUOMASUON MALMISSA ON ASBESTIA

Talkki-kloriittikiviä tavataan sekä malmin ylä- että alapuolelta. Alkuperältään ne ovat mafisia tai ultramafisia sub- vulkaanisia sillejä. Silikaattimineraaleina esiintyy vaihtelevasti talkkia, kloriittia, amfibolia, karbonaattia sekä reunaosissabiotiittia, albiittia ja kvartsia.

Amfiboli on porfyroblastena tai neulasina. Koostumukseltaan se on metasomaattisesti syntyneitä **tremoliittia**. Talkki ja kloriitti esiintyvät hienorakeisena liuskettuneena massana. Talkkia on lisäksi kapeina, puhtaina, liuskeisuuden suuntaisina saumoina.

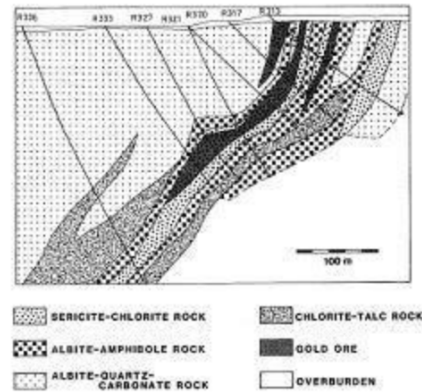
Sillien reunaosat ovat biotiittirikkaita. Magnetiittia on paikoin kiteinä. Rikkikiisu esiintyy satunnaisesti kuutiollisina kiteinä, jotka ovat syntyneet magnetiitin pyryttymisen seurauksena. (s.13)

(VIIIE: Paikalla, Heikki 1969 Kuusamon Juomasuon Co-Arvo-malmi-maakauden kiviluokitelmasta 1965-1969, 24 s., Siltä, Geological Survey of Finland, Archive report, M19/46117-89/1/10)

Asbestin sisältämiä mineraaleja ovat krysotiili (valkoinen asbesti), aktinoliitti, antofylliitti, amosiitti (ruskea asbesti), krokidoliitti (sininen asbesti) ja **tremoliitti**.

Pöly voi kulkeutua hengittäessä keuhkoihin, ja sen on havaittu aiheuttavan keuhkosyöpää, asbestoosia, mesoteliomaa, eli keuhkopussin tai vatsakalvon syöpää, ja muita keuhkopussin sairauksia.

Asbestikuidut eivät poistu elimistöstä mitään kautta sinne jouduttuaan, joten lyhytaikainenkin altistuminen voi johtaa sairastumiseen. Yleensä sairastuminen johtuu kuitenkin pitkäaikaisemmasta altistuksesta, ja sairastumisen riski kasvaa altistuksen myötä. Asbesti voi vaikuttaa terveyteen pitkään altistumisen jälkeen, ja monet sen aiheuttamat sairaudet puhkeavat vasta kymmenien vuosien päästä altistumisesta. Pienintä terveydelle haitallista altistusta ei tunneta, ja syöpäriski kasvaa altistuksen lisääntyessä

Kuva 4. Juomasuon malmiesiintymän A polkikartta.

Asbestin tekee erityisen vaaralliseksi sen poistumattomuus kehosta, joten kerran kehoon joutuessaan asbestikuidut aiheuttavat jatkuvaa ärsytystä solutasolla, mikä altistaa syöväälle. Tupakointi ja asbesti yhdessä moninkertaistavat keuhkosyöpäriskin jopa satakertaiseksi.

Yli 800 asbestille altistunutta sairastuu vuosiittain syöpään tai muihin asbestista aiheutuneeseen keuhkojen sairauteen. Sairaudet puhkeavat vasta 10–20 vuoden altistumisaikojen jälkeen. Pitkän viiveen jälkeen syntynyt sairaus häviää ja perusterveydenhuollossa ei aina tunnisteta kaikkia asbestista aiheutuneita sairauksia. (Lähde: wikipedia)

Katsomme Kuusamon liuskevyöhykkeen tutkimustietojen osoittavan alueella olevan ympäristöturvallisuuden ja ekologian kannalta merkittäviä haitallisia aineita, jotka tiedot ovat päinvastaisia kuin nyt käsillä olevassa lupahakemuksessa luvanhakija väittää kallioperän haitattomuudesta.

5. Kaivosyhtiö Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsinnän varausalueet Sallassa Rytivaaran – Venojärven alueella

Toteamme, ettei luvanhakija Oulangan Murske Oy lupahakemuksessaan esitä alueelle kohdistuvia muita hankkeita.

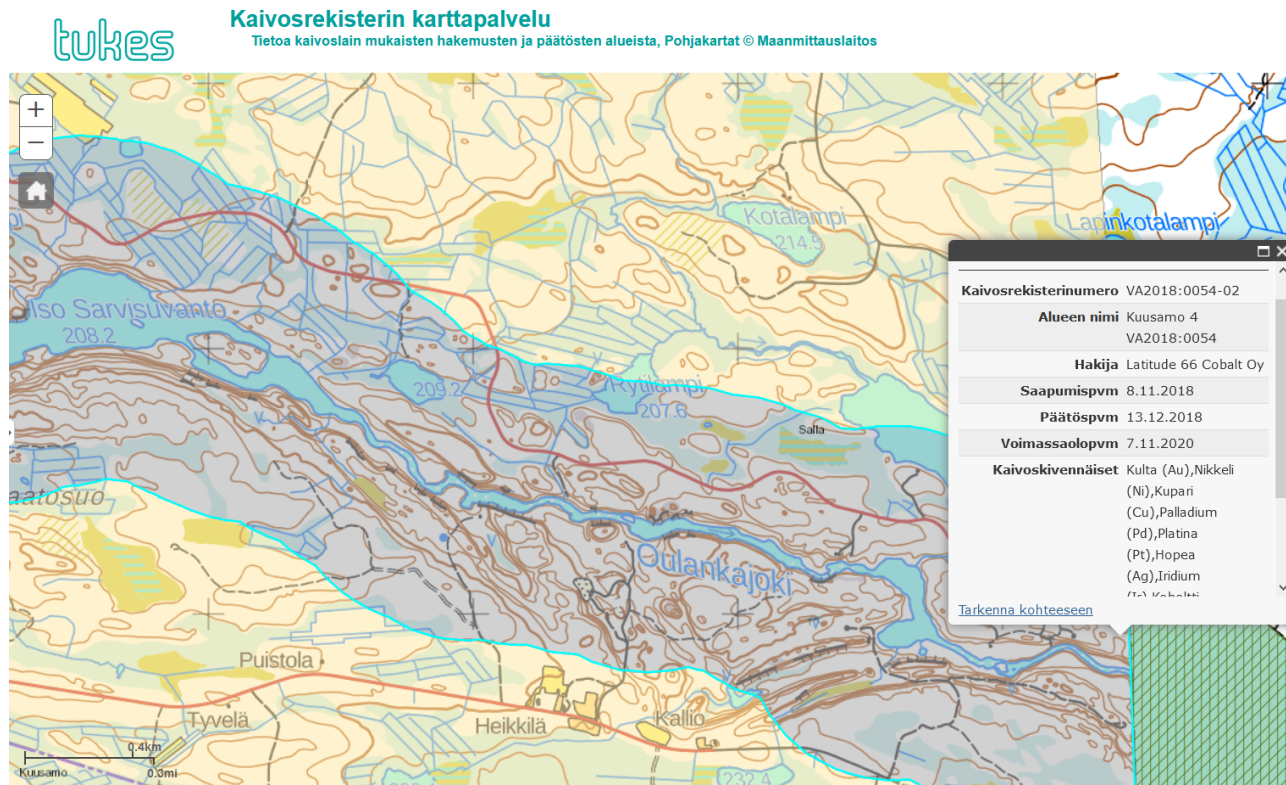
Viittaamme kaivosrekisterin karttapalvelusta ilmenevän, että kyseinen kalliokiviaineksen lupahakemusalue sijaitsee kaivosyhtiö Latitude 66 Cobalt Oy:n kaivoslain mukaisilla malminetsinnän varausalueilla.

Kaivosrekisterein karttapalvelun 4.5.2021 mukaan kaivosyhtiö Latitude on varannut alueen etsiäkseen alueelta kaivosmineraaleja Kulta (Au), Nikkeli (Ni), Kupari (Cu), Palladium (Pd), Platina (Pt), Hopea (Ag), Iridium (Ir), Koboltti (Co), Osmium (Os), Rodium (Rh), Rutenium (Ru).

Kyseinen tummalla merkitty varausalue on merkitty karensissa olevaksi, mutta karensiajan aikana alkuperäisen varauksen tehneellä kaivosyhtiöllä on kuitenkin etusijaoikeus uusien kaivoslain mukaisten hakemusten jättämiselle alueelle.

Lisäksi kyseisen karenssissa olevan varausalueen pohjoispuolella on Latituden toinen voimassa oleva laaja varausalue (kellertävä alue).

Ote kaivosrekisteristä 4.5.2021:

Katsomme kaivosrekisterin karttapalvelu -tietojen osoittavan alueella olevan "puhtaan kallion" sijasta pääasiassa kaivosyhtiötä kiinnostavia kaivosmineraaleja, jotka kaivosyhtiön kiinnostukset ovat päinvastaisia kuin nyt käsillä olevassa lupahakemuksessa luvanhakija väittää kallioperän haitattomuudesta.